

Familie Stavenga investeert in grasland om kwaliteit Duits gras te verbeteren

Samen groei-ambities waarmaken

Een gezamenlijke overname van het ouderlijk bedrijf in Groningen zat er voor de broers Alfred en Marinus Stavenga niet in. In het noorden van Duitsland vonden ze die mogelijkheid wel. Met de bouw van een nieuwe stal en een buitenmelkercarousel met een hoge capaciteit is de groei naar 500 melkkoeien ingezet.

tekst **Jorieke van Cappellen**

De oprit naar het melkveebedrijf van de familie Stavenga is lang en hobbelig. Alfred Stavenga verontschuldigt zich ervoor. 'Door de vele trekkers die eroverheen rijden, wordt de weg steeds slechter. We gaan hem binnenkort egaliseren.' Dankzij de lange oprit is het melkveebedrijf net buiten Hagermarsch wel bijzonder vrij gelegen en geheel omsloten door 225 hectare bijbehorende grond. Acht jaar geleden verruilde de familie Sta-

Wachtruimte voor melkcarousel

Marinus en Alfred Stavenga

venga, Alfred Stavenga (41) en zijn vrouw Reinate (41), broer Marinus Stavenga (37) en ouders Alje (68) en Klaziena (67), hun melkveebedrijf met 150 melkkoeien in het Groningse Winsum voor het Noord-Duitse Hagermarsch. 'Marinus en ik wilden beiden melkveehouder worden', vertelt Alfred. 'Het was eerst de bedoeling dat ik het bedrijf in Winsum zou voort-

zetten en dat we voor Marinus een bedrijf over de grens in Duitsland zouden zoeken.' Tijdens de zoektocht stuitten de broers niet op een geschikt kleiner bedrijf, maar wel op het huidige bedrijf in Hagermarsch. 'Het ruime aantal hectares en de groeimogelijkheden van deze plek stonden ons aan. De oorspronkelijke gebouwen waren oud en een ligboxenstal

Alfred en Marinus Stavenga

De aantrekkelijke startmogelijkheden in Duitsland deden de familie Stavenga besluiten om het Groningse Winsum te verruilen voor het Duitse Hagermarsch.

Aantal koeien:	370
Hoeveelheid land:	250 ha
Melkquotum:	3 miljoen kg
Melkproductie:	9950 4,02 3,38

was er nog niet, maar dit bedrijf bood qua vergunningen wel de ruimte om zeker 500 koeien te houden en daarmee meerdere inkomens te genereren. In plaats van onszelf op te splitsen, besloten we onze krachten te bundelen.'

Duitse taal leren

Duitsland kent veel voordelen voor startende melkveehouders. Het Duitse pachtstelsel maakt het voor ondernemers aantrekkelijk om op een relatief goedkope manier een bedrijf te kunnen starten. Bovendien is de prijs van melkquotum nihil, slechts één cent per liter. 'Duitsland melkt al jaren het quotum niet meer vol', vertelt Alfred, die aangeeft dat 2015 al lang geen magische grens meer is in Duitsland. 'In de hoofden van Duitse melkveehouders bestaat het quotum al lang niet meer.'

Bij de keuze voor emigratie naar Duitsland speelde ook het sociale aspect een rol. 'Noord-Duitsland is niet ver van Groningen en onze drie kinderen waren nog jong', vult Reinate aan. 'Ze konden nu op jonge leeftijd al Duits leren en op de kindergarten, de kleuterschool, beginnen.' Een jaar na de emigratie werd de nieuwe ligboxenstal opgeleverd. Modern, maar met het dak in de traditionele rode kleur van het Duitse Oost-Friesland. De familie Stavenga melkt momenteel 370 koeien. Met een verdere groei naar 500 koeien is werken en arbeid verdelen belangrijk, zo ervoeren de broers de afgelopen jaren. De koeien staan momenteel nog verdeeld over vier locaties. Het jongvee vanaf drie maanden tot twee weken voor het afkalven staat vijf tot achttien kilometer verderop. Marinus: 'We houden al het jongvee aan voor de groei van ons bedrijf. Bovendien is de markt voor afgekalfde vaarzen in Duitsland erg goed.'

Naast het melkvee hebben de broers een akkerbouwtaak en telen haver, wintertarwe, zomergerst en akkerbonen. De werk-

Het duurt tweeënhalve uur om de 370 koeien te melken

Na veertien dagen naar opfoklocatie

Eén medewerker voert op alle vier locaties

Zweedse roodbonten in het holsteinkoppel

zaamheden eisen een goede taakverdeling. Alfred houdt zich bezig met het diermanagement en de fokkerij, waarbij hij verantwoordelijk is voor de stierkeuze en het insemineren. Marinus neemt de boekhouding, de kalveropfok en het onderhoud van de trekkers en machines op zich. Met de akkerbouwtak is het machinepark op het bedrijf groot. Een medewerker neemt het voeren en een deel van het landwerk voor zijn rekening. Vanwege sociale aspecten koos vader Alje ervoor om met zijn vrouw Klaziena in Winsum te blijven wonen. Om doorde-weeks mee te helpen met het landwerk en andere voorkomende werkzaamheden pendelt hij wekelijks nog heen en weer tussen Nederland en Duitsland.

Compost in boxen

In de stal zijn de koeien verdeeld in een vaarzensgroep, een groep nieuwmelkte en een groep oudmelkte koeien. 'Omdat we in het verleden problemen hadden met het celgetal, melken we de groepen bewust in deze volgorde', vertelt Alfred. De 40 stands-buitenmelkercarrousel van Westfalia vormt de spil in het bedrijf. 'We hebben gekozen voor een draaimelkstal vanwege de capaciteit van de stal en de rust die je bij het melken hebt. Het aansluiten van de koeien gebeurt op één plek', vertelt Marinus. Alfred en Marinus melken vrijwel altijd samen. De melkcarrousel heeft een capaciteit van ongeveer 145 koeien per uur, waardoor de nu 370 koeien in een kleine tweeënhalve uur gemolken zijn. Het stroomaggregaat naast de ligboxenstal broemt vrijwel continu. 'Zeker in de winter hebben we veel stroom nodig als we aan het melken zijn', vertelt Marinus. 'Als de carrousel draait en de stalverlichting aan is, heb je zonder aggregaat kans dat de koeling van de melktank uitvalt.' Van het land is ongeveer een derde in eigendom, een derde pacht en een derde huurkoop. 'Bij huurkoop betaal je een ho-

gere pachtprijs en na vijftien jaar ben je eigenaar van de grond', legt Alfred uit. De koeien krijgen een rantsoen van gras, mais, bierbostel, raap en perspulp. Omdat de opbrengst van mais de afgelopen jaren vanwege het koude weer tegenviel, streven Alfred en Marinus naar een zo groot mogelijk aandeel gras in het rantsoen. 'We realiseren momenteel een opbrengst van 11.000 kilogram droge stof van grasland. Het valt echter niet mee om voldoende eiwit in het gras te krijgen', vertelt Alfred, die aangeeft dat de graslandkwaliteit in Nederland veel beter is. 'In Duitsland zie je dat de beste gronden vaak voor akkerbouw en mais worden gebruikt. De minste gronden worden grasland.' Door investeringen als draineren, egaliseren, opnieuw inzaaien en gericht bekalken en bemesten werken de broers serieus aan aan betere graslandkwaliteit. Om daarnaast zo veel mogelijk kwaliteit uit vers gras te benutten én vanwege de nabijgelegen graslanden, zijn de broers voornemens om zomerstalvoeding toe te passen. 'We hebben momenteel geen opraapwagens met voldoende capaciteit, daardoor kost het zomerstalvoeren nu nog te veel tijd.'

Door gebruik te maken van compost in de boxen, bespaart het bedrijf flink op zaagselkosten, die voorheen drieduizend euro per veertien dagen waren. 'Boxcompost neemt zeer veel vocht op, maar het koe-comfort vinden we niet ideaal, omdat de bodem snel hard wordt', geeft Marinus aan. 'We willen ons binnenkort daarom oriënteren op gedroogde mest in de boxen.'

Spijkerharde koeien

De groei brengt met de huidige vier locaties nu nog veel arbeid met zich mee. Zaterdag is verhuisdag. 'Dan brengen we de kalveren weg die hier op het bedrijf geboren zijn. De koeien en vaarzen die veertien dagen voor het kalven staan, komen dan hier op het bedrijf.'

Eén keer in de veertien dagen komt de veearts voor drachtonderzoek. Het tochtig zien gebeurt op het oog. 'Als we in de stal zijn, proberen we continu signalen van tocht op te vangen.' Eveneens een tijdrovende bezigheid, maar met een tussenkalftijd van minder dan 380 dagen lijken de broers goed te slagen in hun aanpak.

De melkproductie is geen doel op zich. 'De koeien moeten goed in hun vel zitten', zegt Alfred, die voor de stierkeuze graag teruggrijpt op oudere stieren met betrouwbare, goede fokwaarden voor uiers en benen. 'Meestal bestellen we van één of twee stieren een grote partij sperma. Met betrouwbare stieren heb je toch minder snel kans op een mislukte paring. Zo hebben we momenteel nog veel Kians en Paramounts rondlopen.'

Alfred is niet alleen erg te spreken over de zwartbonte holsteins, maar ook over de Zweedse roodbonten, waarvan er een aantal in het koppel lopen. 'Het zijn spijkerharde en vruchtbare koeien. Vaak zijn ze 28 dagen na afkalven alweer drachtig. Ze komen langzaam op stoom, maar blijven goed doorgeven.'

Twee melkers erbij

De familie Stavenga spreekt de wens uit om over vijf jaar alle dieren op dezelfde plek in Hagermarsch te hebben. Daarvoor zal er een nieuwe jongveestal naast de melkveestal worden gebouwd.

'Als we verder doorgroeien naar 500 koeien, zouden we graag twee melkers in dienst nemen die ons het melken uit handen kunnen nemen. Dan kunnen wij ons meer richten op het aansturen van het bedrijf', aldus Alfred.

De familie Stavenga kijkt met een goed gevoel terug op de emigratie van acht jaar geleden. 'Niet alleen met het bedrijf, maar ook in sociaal opzicht hebben we ons in Duitsland inmiddels goed kunnen settelen. We hebben het gevoel dat we een goede keus hebben gemaakt.'